การวิจัยนิเทศศาสตร์

เราจะเรียนอะไรกันบ้างใน 16 สัปดาห์นี้

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยกับงานทางด้านนิเทศศาสตร์

- มนุษย์เราขี้สงสัย
- หาคำตอบ
- สามารถหาคำตอบซ้ำและเปลี่ยนแปลงคำตอบได้

การแสวงหาความรู้ของมนุษย์

- การเชื่อผู้มีอำนาจ (Authority)
- การบอกเล่าจากคนรุ่นก่อน (Tradition/Customs/Tenacity)
- การเชื่อโชคลาง คำทำนาย (Magic/Superstition/Mystery)
- การเลือกสังเกตข้อมูล (Selective Observation)
- การอธิบายเหตุผลได้ไม่สมเหตุผล (Illogical Reasoning)
- ข้อสงสัยเกี่ยวกับความไม่แม่นยำของข้อมูล (Inaccuracy)
- การใช้ความรู้สึกส่วนตัว (Personal Feeling)
- การใช้ประสบการณ์ตรงของตนเอง (Personal Experience)
- การเรียนรู้ด้วยฌาน สัญชาตญาณ การหยั่งรู้ (Intuition)

Re+Search

- การวิจัย (Research) เป็นภาษาละติน
  - Re = Again (อีกครั้ง)
  - Search = Cercier/Search (การค้นหา/แสวงหา)
- การวิจัย (Research) หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ดำเนินไปอย่างมีระเบียบและกฎเกณฑ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินงานกับข้อมูล วิเคราะห์ และตีความหมายข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันถูกต้องต่อปัญหาหรือคำถามที่ตั้งไว้
- การวิจัย คือ การสะสม การรวบรวม และการค้นคว้าเพื่อหาข้อมูลอย่างถูกต้องถี่ถ้วนตามหลักวิชาการ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525)

General Kinds of Research

- There are five general kinds of research:
  - **Basic Research :** Focuses on generating fundamental knowledge
  - **Applied Research**: Focuses on real-world questions and application
  - **Evaluation Research:** Focuses on determining the worth, merit, or quality of intervention programs
  - **Action Research:** Focuses on solving local problems that practitioners face
  - **Orientational Research/Critical Theory Research:** Focuses on reducing inequality and giving voice to the disadvantaged

(Johnson & Christensen, 2008)

ประเภทของการวิจัย

1. จำแนกตามเป้าหมายของการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

   1.1 **การวิจัยเบื้องต้นหรือการวิจัยบริสุทธิ์ (Basic or Pure Research)** เป็นการวิจัยที่นิยมค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยมิวัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ขยาย ทดสอบทฤษฎี

   1.2 **การวิจัยประยุกต์ (Applied Research)** โดยนักวิจัยมักให้ความสนใจกับประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจกับสภาพปัญหา และหาแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยตรง และอาจนำทฤษฎีต่างๆ มาเป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัย

2. การจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท

2.1 **การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นการระบุลักษณะต่างๆ ของเหตุการณ์ และเงื่อนไขต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งตอบคำถามว่า “เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นอย่างไร”

2.2 **การวิจัยเชิงอธิบาย (Explanatory Research)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาสาเหตุต่างๆ และคำอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (causal relationship) เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ โดยมุ่งตอบคำถามว่า “ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้น” หรือการวิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ดังกล่าวกับเหตุการณ์อื่น ๆ เป็นต้น

2.3 **การวิจัยเชิงบุกเบิก (Exploratory Research)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความรู้ในเรื่องใหม่ ๆ ที่น่าสนใจและยังไม่มีการศึกษากันมาก่อน

3. การจำแนกตามสถานที่ในการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

3.1 **การวิจัยในห้องทดลอง (Laboratory Research)** เป็นการวิจัยที่นักวิจัยนำกลุ่มเป้าหมายมาอยู่ในสถานที่จำลอง ซึ่งมีการควบคุมสภาพการณ์บรรยากาศต่าง ๆ ให้เสมือนจริง และดำเนินการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

3.2 **การวิจัยในสถานที่จริง (Field Research)** เป็นการวิจัยที่นักวิจัยออกไปศึกษาพฤติกรรม กิจกรรมต่าง ๆ วิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ในสถานที่หรือบรรยากาศที่กลุ่มเป้าหมายใช้ชีวิตอยู่จริง

4. จำแนกตามลักษณะของข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

4.1 **การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)** การวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่เรียกว่า แนวคิดปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) เป็นการวิจัยที่สนใจศึกษาคุณลักษณะและความหมายของปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริง มีลักษณะการมองจากหลายมิติ การเห็นภาพรวม

4.2 **การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)** การวิจัยเชิงปริมาณมีพื้นฐานมาจากการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Research) โดยที่จะเน้นการมีประสบการณ์หรือการพิสูจน์ยืนยันได้ว่ามีอยู่จริง เรียกว่า การวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) เป็นการวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลและทำการทดสอบข้อมูลในเชิงปริมาณ กล่าวคือมุ่งเน้นการทดสอบข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานด้วยตัวเลขและสถิติ ซึ่งใช้กันมากในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์

ความแตกต่าง

ลักษณะ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
ปรัชญาพื้นฐาน	ปรากฏการนิยม (Phenomenology)	ปฏิฐานนิยม (Positivism)
วัตถุประสงค์	เพื่อเข้าใจความหมาย ความรู้สึก โลกทัศน์ วัฒนธรรม	เพื่อควบคุม อธิบาย เพื่อการคาดคะเน หรือพยากรณ์
วิธีการหาความรู้	อุปมาน (Inductive)	อนุมาน (Deductive)

ลักษณะ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
จุดมุ่งหมาย	เสนอข้อเสนอหรือทฤษฎี	ตรวจสอบทฤษฎีเพื่อนำไปใช้อ้างอิงทั่วไป (Generalization)
การเก็บข้อมูล	การสังเกตโดยการมีส่วนร่วม (Participant Observation) การสัมภาษณ์แบบเข้มข้น (Intense Interview) การวิจัยกลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In depth Interview) การตะล่อมกล่อมเกลา (Probe)	การสำรวจ การทดลอง

ลักษณะ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
การวิเคราะห์ข้อมูล	ใช้กระบวนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ที่เชื่อมโยงไปยังทฤษฎีเพื่อให้ความหมายหรือตีความหมายข้อมูลที่ได้มา โดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน	ใช้สถิติในการสรุปผลการวิจัยและพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะ	การวิจัยเชิงคุณภาพ	การวิจัยเชิงปริมาณ
จุดเด่น	ข้อมูลลึกซึ้ง	ผลวิจัยสามารถใช้อ้างอิงได้ทั่วไปมีความเป็นกลาง
จุดด้อย	ผลวิจัยไม่สามารถอ้างอิงใช้ได้ทั่วไป ใช้เวลานาน ความพยายามสูงในการวิจัย ผู้วิจัยอาจมีอคติไม่เป็นกลาง	ผลการวิจัยไม่ลึกซึ้ง ข้อมูลผิวเผิน

วิธีการอุปมาน (Inductive Approach)

เป็นวิธีการหาความรู้อย่างเป็นระบบได้รับการพัฒนาขึ้นโดย ฟรานซิส เบคอน วิธีการนี้จะมีการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้สังเกตมาก่อน ดังนี้

ข้อเท็จจริง	:	สมชายเป็นผู้ส่งสารในการสื่อสาร
ข้อเท็จจริง	:	การสื่อสารที่พบต้องมีผู้ส่งสาร
ข้อสรุป	:	การสื่อสารทุกครั้งต้องมีผู้ส่งสาร

วิธีการอุปมานจะได้ข้อสรุปเมื่อมีการรวบรวมตัวอย่างและจัดกลุ่มประเภทเดียวกัน แล้วจึงโยงไปถึงข้อสรุปที่ครอบคลุมตัวอย่างทั้งหมด

ย่อย ⟶ ใหญ่

วิธีการอนุมาน (Deductive Approach)

เป็นการค้นหาความจริงอย่างเป็นระบบวิธีแรก โดยอริสโตเติลและคณะ ซึ่งหลักการง่าย ๆ คือ เริ่มต้นจากข้อเท็จจริงใหญ่ไปสู่ข้อสรุปย่อย ๆ โดยวิธีการตรรกศาสตร์ วิธีการนี้เป็นการจัดระบบความจริงที่เป็นที่ยอมรับกันอยู่แล้วเป็นลำดับขั้นไปจนถึงข้อสรุป ดังนี้

ข้อตกลงใหญ่	:	มนุษย์ต้องมีการสื่อสาร
ข้อตกลงย่อย	:	สมชายเป็นมนุษย์
ข้อสรุป	:	สมชายต้องมีการสื่อสาร

วิธีการอนุมานนี้ถ้าข้อตกลงทั้งสองเป็นจริง ข้อสรุปจะเป็นจริงเสมอ ซึ่งวิธีการนี้ก็ยังเป็นวิธีการหาความรู้ที่มีข้อจำกัดอยู่ เนื่องจากเป็นการจัดระบบข้อเท็จจริงที่เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วจึงมิได้ช่วยให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ แต่การอนุมานก็มีประโยชน์ในแง่ของการเชื่อมโยงทฤษฎีที่มีอยู่ไปสู่ข้อสังเกต ทำให้สามารถคาดคะเนปรากฏการณ์ต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดสมมติฐานการวิจัย

ใหญ่ → ย่อย

5. การจำแนกตามระเบียบการวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

5.1 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research)

5.2 การวิจัยเชิงบรรยายหรือเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบ่งได้ 3 ประเภท

- การศึกษาสำรวจ (Survey Research)
- การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Interrelationship Studies)
- การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

6. การจำแนกตามลักษณะของศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

- แล้วงานทางด้านนิเทศศาสตร์เกี่ยวข้องกับการวิจัยอย่างไร

การวิจัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาวิชาการ และวิชาชีพแขนงต่าง ๆ รวมทั้งงานด้านการสื่อสารด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นยุคของ “สังคมข่าวสาร” นักวิชาการ นักวิชาชีพ นักธุรกิจ และผู้กำหนดนโยบายของประเทศต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทของการสื่อสารในฐานะกลไกหลักประการหนึ่งของสังคม ในขณะเดียวกันวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารและงานทางด้านนิเทศศาสตร์ อาทิ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การข่าว การสื่อสารมวลชน เป็นต้น ก็เป็นวิชาที่ได้รับความนิยมอย่างสูงเช่นกัน ดังนั้นการวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

- **นิเทศศาสตร์** (Communication Arts) หมายถึง ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะในการสื่อสาร โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสาร จากองค์ประกอบของการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ ผู้ส่งสาร สาร สื่อ และผู้รับสาร
- วิรัช ลภิรัตนกุล (2544) นิเทศศาสตร์ (Communication Arts) ว่าเป็นเป็นศาสตร์ หรือวิชาที่ว่าด้วยการติดต่อสื่อสารซึ่งหมายรวมถึงการติดต่อสื่อสารทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารมวลชน หรือ การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการพูดและการแสดง
- นิเทศศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ที่ว่าด้วยการสื่อสารของมนุษย์

ประโยชน์ของการวิจัยในงานด้านการสื่อสาร

- นำมาใช้ในการประเมินกระบวนการสื่อสาร หรือองค์ประกอบต่าง ๆ ในการสื่อสารที่สำคัญ เพื่อทราบถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสารในแต่ละครั้ง
- ใช้ประยุกต์ในการแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในสาขาอาชีพที่ทำอยู่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาหรือการแก้ไขดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น
- ใช้เพื่อการวางแผนในการดำเนินงานทางด้านการสื่อสารหรือทางด้านนิเทศศาสตร์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้องและมีข้อเท็จจริงที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมทางสภาพแวดล้อมจริง
- เป็นฐานข้อมูลที่เป็นแหล่งสะสมข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งสามารถนำข้อมูลมารวบรวมเพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตทั้งจากสิ่งแวดล้อม สภาวะการแข่งขันทางธุรกิจ สังคม การเมือง เศรษฐกิจและคู่แข่ง

- ใช้ในการตัดสินใจดำเนินงานของผู้บริหาร เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีความเป็นไปได้และมีบรรทัดฐานของแนวทางที่ค่อนข้างชัดเจน
- ประเมินการดำเนินงานของนักสื่อสารหรือนักนิเทศศาสตร์ในสาขาต่างๆ ว่ามีความรู้ความสามารถ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานอย่างไร หรือใช้เป็นวิธีการประเมินผลบุคลากรทางด้านนิเทศศาสตร์ได้อีกทางหนึ่ง